

Maketuru neje ke ddotu ndŏ te Ddotu ndŏ Ddn

Kunn-kutu tar

¹ Maketuru neenn pa tar dŏ neje te ke Lubba are Jeju-Kiriste toju Jan, kare n̂-toju nje-kulaje laa, kare n̂-gereje ne ke nayn ngŏsi baa ta ddee. Kiriste ula anji laa are nje-kula laa Jan kare toje nejeenn le kare n̂-gere. ² Jan pa tar-naji neje toyn ke noo le. N̂-pa na, ne ke noo le to tar le Lubba njaa a Jeju-Kiriste tee ne ke ddaka. ³ Rŏ-neel to le dew ke tura maketuru neenn. Rŏ-neel to le dewje ke ooje tarje ke Lubba tee ne ke ddaka neenn, ngaa ngemje tarje ke n̂-dda maketuru te le. Mba kare ke nejeenn le a teeje ne le nayn ngŏsi.

Jan ula ke lapiya are Egilisije ke Aji siri

⁴ Ema Jan, mula ke maketuru neenn mare dewje ke Egilisije te siri ke nange te ke Aji.

Maji kare Lubba ke to bbokone neenn, ke n̂-to lew baa, ngaa naw ddee, n̂-dda ke se me-maji, ngaa narese me-wul-lŏm. Maji kare ndilje ke siri ke arje nŏ ngende-mbay te laa ddaje ke se toke baann. ⁵ Maji kare Jeju-Kiriste ke to nje tar-naji ke gate gate, ne ke n̂-to dŏngŏr dew ke ndol horo dewje te ke oy ddem, n̂-to mbay dŏ mbayje te ke nangê neenn ddem, n̂-dda ke se me-maji, ngaa narese me wul-lŏm to.

N-ndikije ngaa nɔruje me majangje te leje ddew mese te. ⁶ N-ddaje to dewje ke ne a n̂-to tɔku-mbay lede ddem, toje to nje-poloje Bɔeje Lubba ddem. Maji kare piti, ke singa-mɔngu to laa, bbal ke bbal. Amem.

⁷ Ooje, naw n̂-ddee me mum te!

Dewje tɔyn a kooje.

Nje ke ɔseje ke ninga njaa kara a kooje tɔ.

Gel-dewje tɔyn a nɔnje wɔju dɔe.

A to toke baann njaa! Amem.

⁸ Ebbe-dewje Lubba pa na: «M-to Alpa ke Omega.

M-to ne ke n̂-to bbokone, ne ke n̂-to lew, ke ne ke naw n̂-ddee.

M-to nje-singa-mɔngu.»

Jan oo Kiriste me piti te laa

⁹ Ema ngokɔnse Jan, moo ndoo ke se kara baa. Je ke se tɔyn n-ddee to dewje ke me Bbe-kɔn te le Jeju ngaa jaw juwa jare ngeng ddew te laa. Duwam dulam dɔ dere-ba te ke ria na Patemoso wɔju dɔ tar le Lubba ke mila mbere ddem, wɔju dɔ tar-naji le Jeju ke maw m-pa ddem. ¹⁰ Ke ndɔ le Ebbe-dewje, Ndil-me-nda uwam a, moo mare ndu bbar ke singa gom te guku. Ndu le bbar toke le tebbe ke dew aw to. ¹¹ Ndu le pa na: «Ne ke aw oo neenn, e-dda maketuru te ta ula ne are Egilisije ke siri neenn: Ula ne are Egilisi ke Epeje, Isimirni, Pergam, Tiyatir, Sarde, Piladelpi, ke Lawodise.»

¹² M-turu rɔm ta koo dew ke aw pa sem tar le a, moo ne-kunda lambeje siri ke n̂-dda ke ande.

¹³ Horo ne-kunda lambeje te le, moo mare ne ke unda rɔ dew. Nula kubbu ke ngal ngaa n̂-to

kare ke ne-kuwa-bbere ke n̂-dda ke ande. ¹⁴ Biindœ nda bal bal toke le bin, ang a, toke le eel ke ria na ekew. Kande keme to toke le puru ke aw ɔn. ¹⁵ Gole toke le nare ke dula poro dare ndoren, ngaa ndue bbar toke le tɔku ba ke aw ula. ¹⁶ Nuwa endeterendeje siri jia te ke kɔl. Tɔku kiya ke tae joo kem ate tee tae te, ngaa keme ndoko toke le kare ke ɔsu nya. ¹⁷ Kake mooe a, m-tee moso kɔ gole te toke dew ke oy. A, nila jia ke kɔl dɔm te ngaa n̂-pa na: «E-bbeel ang, m-to dɔngɔr ne ddem, dɔbɔyn ne ddem. ¹⁸ M-to nje-kisi kem baa. Moy lew, a bbasine misi kem baa ke ndɔ ke ndɔ. Mee ke singa dɔ yo te ddem, dɔ lo te le dewje ke oy ddem. ¹⁹ Mba yeenn a, e-dda ne ke oo neenn maketuru te, ne ke aw to neenn, ke ne ke a ddee goe te. ²⁰ Ne ke iya rœ ke wɔju dɔ endeterendeje siri ke oo jim te ke kɔl, ke ne-kunda lambeje siri ke n̂-dda ke ande le gele toke be: Endeterendeje ke siri le tɔju anjije ke Egilisije te ke siri le, a ne-kunda lambeje ke siri le toje to Egilisije ke siri le tɔ.

2

Maketuru wɔju dɔ Egilisi ke Epeje

¹ «E-dda maketuru ula ne are anji ke Egilisi te ke Epeje e-pa na:

⟨Tar ke dew ke uwa endeterendeje siri jia te ke kɔl ngaa aw nja horo ne-kunda lambeje te siri ke n̂-dda ke ande pa a neenn: ² M-gere kula-ddai, ndoo ke aw oo, ke wuri ke aw tɔ. M-gere to a kase ta tɔ wuri dɔ nje-me-majangje te ang. E-na dewje ke aw ddaje rode to nje-kayn-kulaje, a n̂-toje to

nje-kayn-kulaje ang, ngaa e-tee ke gel ngem lede ke ddaka.

³ E-to wuri nya, ngaa oo ndoo woju do rim, a roi nyai ddewe te ang.

⁴ A ne ke m-mbete sei a neenn: <E-ndikim toke ye ke dongor ang. ⁵ Ole mei do pa-nja te lei ke dongor. E-turu ddew lei bbo e-tel kula-ddai te ke dongor le. Bbo baann ang a, ma ddee roi te, ta ma koru ne-kunda lambe lei lo te ke to te ke ddang. ⁶ A ne ke maji ke e-dda a neenn:

< E-mbete kula-ddaje le dewje ke unnje go Nikola, ddew kara baa toke ema to.

⁷ Dew ke mbia to a, maji kare oo tar ke Ndil-me-nda pa are Egilisije.

Dew ke tete ddo a, ma kare kande kake ke aw are dew tebbe kare nusa. Kake le to me Paradisi te le Lubba.

Maketuru woju do Egilisi ke Ismirni

⁸ E-dda maketuru ula ne are anji ke Egilisi te ke Smirni:

<Tar ke dew ke to dongor dew ddem, doboyn dew ddem, ne ke noy, ngaa n-tel nisi kem baa n-pa a neenn: ⁹ M-gere ne-singaje ke aw ingai, ke ndoo ke aw ndoo. A ke tokoro te, e-to nje-ne-kinga. M-gere tarje ke maji ang maji ang ke dewje ke toje to Jiipije ang, a aw ddaje rode to Jiipije aw paje doi te. N-toje to dewje le Satan.

¹⁰ A koo ndoo, a, are bbeele ddai ang. Esu a kila mare dewje lese key-kula te mba na ne se. Da dda singa ke se ndo doku. Uwa are ngeng ndereng oy ne. A ma kari tebbe ke ke ndo ndo to ejokudo.

¹¹ Dew ke mbia to a, maji kare oo tar ke Ndil-me-nda pa are Egilisije. Dew ke tete ddo a koy yo ke gol joo laa ang ngaa.

Maketuru wɔju do Egilisi ke Pergam

¹² «E-dda maketuru ula ne are anji ke Egilisi te ke Pergam e-pa na:

◁Tar ke dew ke uwa toku kiya ke tae joo ngaa ate pa a neenn: ¹³ M-gere lo ke e-dda bbe te ke maje: Ngende-mbay le Satan to teenn. A e-nayn gom te nyom bbo e-tusu mei ke unn arem le inya ang. Do ndo te ke n̂-tol ne Antipase ke to njetar-naji lem ke ke dogole bbe lese, ke to lo-kisi le Satan le njaa kara, inya ddew me-kunn lei le ang. ¹⁴ A mare neje ke m-bete sei a neenn: Mare dewje ke unnje go ne-toju le Balam eeje roi teenn. Lew, Balam le tula Balak kare ta ere ngann Ijarayelje are usaje da ke n̂-polo ne korje, ngaa kare n̂-ddaje ne kayaje. ¹⁵ Ddew kara baa, dewje ke unnje go ne-toju le Nikola eeje roi teenn to. ¹⁶ E-turu ddew lei. Baann ang a, ma ddee roi te njange baa, ta ddo ke dewjeenn le ke toku kiya ke tee tam te neenn.

¹⁷ Dew ke mbia to a, maji kare oo tar ke Ndil-me-nda pa are Egilisije. Dew ke tete ddo a, ma kare maann* ke to lo-kiyae te, ngaa ma kare ernda ke n̂-dda mare ri ke siki doe te. To ri ke dew kara gere ang. Dew ke dunda ri le doe te a, a gere ri le.

Maketuru wɔju do Egilisi ke Tiyatir

¹⁸ E-dda maketuru ula ne are anji ke Egilisi te ke Tiyatir: ◁Tar ke Ngonn le Lubba, ne ke keme

---

* 2:17 OO Ekejode 16.31

aw ndoko toke le puru, ngaa gōle ndōnren to ndōren toke le ande pa a neenn: ¹⁹ M-gere kula-ddai, ndiki lei, me-kunn lei, maji ke aw dda ke dewje, ke wuri ke aw tō. Kulaje ke aw dda guku neenn uta yeje ke kete. ²⁰ A ne ke m-mbete sei a to kake inya Jejabel ke oo rōe to nje-kila mber-tar le Lubba are tōju ddew ke maji ang nje-kulaje lem. Nerede nare n̂-ddaje kaya, ngaa dusaje da ke n̂-polo ne kōrje. ²¹ Minya mare kare mare kare n̂-turu ddew laa. A n̂-ndiki ta kinya ddew kaya laa le ang. ²² Mba yeenn a, ma kunne kila tuwa-rō-to te kare noo ndoo nya, ne de ke nje ke aw ddaje kaya saa. Toke dinyaje ne-ddaje laa ang a, neenn le a kingade. ²³ Ma tōl nganne. Yeenn bba Egilisije tōyn a gereje to m-to dew ke aw gere kejeje le dewje ddem, bbo neje ke to me dewje te ddem. Ma dda ke se kara kara tōyn ase kem kula-ddase.

²⁴ A see kese dewje ke Tiyatir, sese ke e-mbeteje ta kunn go ne-tōju ke maji ang le, ngaa e-mbeteje ta ndoo ne ke dewje le aw bbarje na <neje le Satan ke iyaje rōde> le, ma kunda mare ne-koto dōse te ang. ²⁵ A maji kare uwaje are ngeng ndereng ndō ke ma ddee ne. ²⁶ Dew ke tete dō, ngaa dda kulaje lem ndereng ōsu kōen a, ma kare nō dō gel-dewje. ²⁷ Na kōn dōde ngeng nya, ngaa na gurude toke le dew aw guru jo ke dubba ke anji. ²⁸ Ma kare singa le ddew kara baa toke bōmje arem le, ngaa ma kare endeterenden ke ta-lo-kare te.

²⁹ Dew ke mbia to a, maji kare oo tar ke Ndil-me-nda pa are Egilisije.

3

Maketuru wɔju dɔ Egilisi ke Sarde

¹ «E-dda maketuru ula ne are anji ke Egilisi te ke Sarde e-pa na:

ƁTar ke dew ke ee ke ndilje le Lubba ke siri, ke endeterendeje siri pa a neenn: M-gere kulaje ke aw dda, dewje ooje to isi kem baa, a oy mban.

² Are kemi ngeng, e-dda are kese bbo kulaje ke nayn rɔi te le nayn ke singa, mba a ta koy to koy. Moo a, ne-ddaje lei maji tɔyn kem Lubba te lem ang. ³ Ole mei dɔ tar te ke n̂-pa darese, ke gusu ke ooje ne tar le. E-ngem tar le, ngaa e-turu ddew lei. Bbo e-ndol ang a, ma ddee kuwai dɔ jii te toke le nje-bboko. A gere gɔl kare ke ma ddee kɔsi ne busu ang. ⁴ A mare dewje ke eeje horose te Sarde le ngemje rɔde are ne-yerew ɔru kubbu lede ang. Da kulaje kubbu ke nda bba da njaje ne sem, mba daseje njaa. ⁵ Yeenn a, dewje ke teteje dɔ a, da kula kubbuje ke nda, ma tuju ride maketuru-tebbe te ndɔ kara ang. Ma pa nɔ bɔmje te, ke nɔ anjije te laa to n̂-toje to dewje lem.

⁶ «Dew ke mbia to a, maji kare oo tar ke Ndil-me-nda pa are Egilisiye.

Maketuru wɔju dɔ Egilisi ke Piladelpi

⁷ «E-dda maketuru ula ne are anji ke Egilisi te ke Piladelpi e-pa na: ƁTar ke Dew ke maji tɔyn, ne ke n̂-pa tar ngem ang, ne ke nee ke ngaw kele le Dabbiti, ne ke n̂-teyn ta ne a, dew kara ase ta kutu ang, ne ke nutu ta ne a, dew kara ase ta teyn ang n̂-pa na:

⁸ M-gere kula-ddai. M-gere to ee ke singa nya ang njaa. A e-ngem tar lem bbo e-mbetem ang. Mba yeenn a oo, mōru ta key nōi te, a dew kara a kase kutu ta key le ang. ⁹ Dewje ke eeje me key-mbōn-naa te le Satan aw ddaje rōde to Jiipije, a n̄-toje to Jiipije ang. N̄-toje to nje-ngemje. Ma kungude me jii te, ngaa ma dda kare n̄-ddee dōsuje mekeji gōlde nōi te. Bann bba da gere to m-ndikii. ¹⁰ E-ngem ndeje lem ke mari kare uwa are ngeng le. Yeenn a, ema njaa kara ma ngemi kare te ke ne-naje a ddeeje mba na me dewje toyn ke dō nange te. ¹¹ Maw m-ddee bbasine baa. Uwa ne ke ee ne le are ngeng na kare mare dew taa ejōku-dō lei jii te. ¹² Dew ke tete dō a, ma ddae to kake gaji me key-key-polo Lubba te lem, ngaa na tee ddaka ndō kara ang ngaa. Ma dda ri Lubba lem, ke ri bbe le Lubba lem dōe te. Ri bbe le Lubba lem le na «Jerusalem ke siki» ke in rō Lubba te lem darâ ddisi ke nangê. Ma kunda rim ke siki dōe te tō.

¹³ Dew ke ee ke mbi a, oo tar ke Ndil-me-nda pa are Egilisije.

Maketuru wōju dō Egilisi ke Lawodise

¹⁴ «E-dda maketuru ula ne are anji ke ee Egilisi te ke Lawodise e-pa na: <Tar ke Dew ke ria na Amem, ne ke n̄-to nje-tar-naji ke gate gate ddem, ke tōkōrō ddem, ne ke nee kunn-kutu neje te ke Lubba dda n̄-pa a neenn: ¹⁵ M-gere kula-ddai, m-gere to e-wul ang ddem, e-tunga ang ddem. Bbo e-wul wase, e-tunga jeenn a, a maji. ¹⁶ A e-wul ang ddem, e-tunga ang ddem. E-tunga ro baa be, are ma tomi ke tam kilai nangê. ¹⁷ E-pa na: <M-to

nje-ne-kinga, minga ne nya, mare ne kara dum ang> a e-gere ang. E-to ndoo ddem, ee ke mare ne kara ang ddem. E-to nje-ndoo ddem, nje-kem-to ddem, ngaa kubbu goto rŏi te. ¹⁸ Mba yeenn a, m-pa mari kare e-ndoko ande ke n̂-leke poro dare yerew goto te jim te, kare e-ddee to nje-ne-kinga ke tŏkŏrŏ. E-ndoko kubbuje ke nda ula, mba bbo rŏi to baa a, rŏi a wul. E-ndoko kuma ungu kemi te are ta e-tel oo lo. ¹⁹ Dewje toyn ke m-ndikide, maw m-tel ke de ddew te ke maji ddem, maw mundade ddem. Yeenn a, e-dda kula le ke me-kara bbo e-turu ddew lei. ²⁰ Oo, mar ta key te, maw munda. Bbo dew oo ndum ngaa ōru ta key le a, ma kande key laa, ngaa ja kusa ne ke naa. ²¹ Dew ke tete ddŏ a, ma kare ddew kare nisi sem dŏ ngende-mbay te lem, ddew kara baa toke m-tete ddŏ, ngaa maw misi ke Bŏmje dŏ ngende-mbay te laa.

²² Dew ke mbia to a, maji kare oo tar ke Ndil-me-nda pa are Egilisije.

4

Dŏsu gaji Lubba darâ

¹ Goe te a, moo ta key ke toke kŏru me dara te. Ndu ke pa sem tar kete, ngaa bbar toke le tebbejeenn le, pa na: «Aal ke neenn, ma toji ne ke a ddee goe te.»

² Njange baa njaa a, Ndil-me-nda uwam, a moo mare ngende-mbay me dara te. Mare dew isi dŏe te. ³ Dew le ndŏren toke erje ke gate ngeng nya, ke ria na jasepe, ke sarduwann. Ngaburandi ke ndŏren toke le er ke ria na emerode guku dŏ

ngende-mbay le. ⁴ Mare ngende-mbayje dojoo gire so gukuje do ngende-mbay le, ngaa tokuje dojoo gire so isije doe te kara kara toyn. Dulaje kubbu ke nda, ngaa dundaje ejokudo ke n-dda ke ande dode te. ⁵ Teelje le ndi, koru neje, ke ndangeje le ndi inje ngende-mbay te ke to dana le aw teeje. Puru ngelje siri ke aw onje ke singa toje no ngende-mbay te le. Puru ngeljeenn le toje to ndilje le Lubba ke siri le ann. ⁶ Mare ne toke le bajeenn, keme are yerere toke er ke dew unda keme te a oo ne lo to no ngende-mbay te le.

Mare neje ke toje kem baa so, kemde to rode te toyn kete ddem guku ddem gukuje ngende-mbay ke to dana le. ⁷ Dongor ne ke to kem baa le unda ro tebeyn, joo laa unda ro ngonnn mange, muta la unda kem dew, a so laa unda ro tende ke aw in. ⁸ Bake neje ke so ke toje kem baa le ee misan misan. Kemdeje to do bakedeje te le ddem, koy bakedeje te le ddem. Daw dosuje pa til ke kare, n-paje na:

«Ebbe-dewje Lubba ke Nje-singa-mongu maji toyn, maji toyn, maji toyn

Ne ke n-to lew, n-to bbasine neenn ngaa naw n-ddee.»

⁹ Ke kare toyn, toke neje ke so le aw osuje pa ta wal ne, ta piti ne, ta kare ne wooyo ne ke nisi do ngende-mbay te le ngaa nisi kem baa ke ndo ke ndo le a, ¹⁰ tokuje ke dojoo gire so le unguje mekeji golde noe te, ne ke nisi ngende-mbay te le, n-waleje ne, ne ke nisi ke ndo ke ndo le. Dunguje ejokedoje lede no ngende-mbay te le ngaa n-paje na:

11 Ebbe-dewje Lubba leje, ase ta kare dewje pitije,
 kare dewje walije, ase ta kinga singa-
 mōngu,
 mba ei njaa e-dda neje tōyn,
 ei njaa e-ndiki bba neje le toje.

5

Ngonn bate a ase ta kōru ta maketuru

¹ Goe te a, dew ke isi ngende-mbay te le, moo maketuru ke n̄-ke to jia te ke kōl. Duja maketuru me te ddem, gire te ddem. N̄-lete tae, loe siri*.
² Moo mare anji ke nje singa-mōngu aw ila mber ke singa na: «Na ase ta kōru ne ke n̄-lete ne ta maketuru neenn ngaa ta teyn wa?»

³ A me dara te, wase dō nange te, wase gel nange te, dew kara ke ase teyn maketuru le ta kaa mee koo goto. ⁴ M-nō nya, mba dew ke ase ta teyn maketuru le ta kaa koo goto. ⁵ A kara le tōkuje le pa arem na: «E-nō ang. Oo, tebeyn ke gel Juda te, ne ke n̄-to dew ke gel Dabbiti te n̄-tete dō, nase ta kōru ta maketuru ke toke lete loe siri le ddem, ta teyn maketuru le ddem.

⁶ Maa lo, ngaa moo mare Ngonn bate ar danna mbōr ngende-mbay te le, horo neje te sō ke toje kem baa le, ke horo tōkuje te le. Ngonn bate le ar toke bate ke n̄-tōle to ne-polo. Gaje ee siri, ngaa keme ee siri tō. Keme ke siri le toje to ndilje le Lubba ke siri ke Lubba ulade dō nange te tōyn le. ⁷ Ngonn bate le nja ke kete aw taa maketuru le ji dew te ke isi ngende-mbay te le, jia te ke kōl.

---

* **5:1** 5.1 Daw n̄-lete ta ne ke tibbi ngaa dunda endaji dōe te ta tōju to n̄-to ta ne le mban

⁸ Kake n̂-taa maketuru le a, neje sɔ ke toje kem baa le, ke tɔkuje ke dɔjoo gire sɔ le ɔsuje mekeji gɔlde nangê nɔe te. Konde, ke engo-nareje ke yambo ddusu toje jide te kara kara tɔyn. Yambo le to duju le dewje le Lubba. ⁹ Daw dɔsuje pa ke siki na:

Ase ta taa maketuru le,
ta kɔru ne ke n̂-lete ne tae.
Mba n̂-toli to ne-polo.

Are e-ndoko dɔ dewje tɔyn ke mesi are Lubba,
dewje ke gelde to dang dang tɔyn, nje ke ndɔn-
tarje lede to dang dang tɔyn,
ke nje ke isije nangeje te lede kara kara tɔyn.

¹⁰ E-ddade to dewje ke me Bbe-kɔn te le Lubba,
ke nje-poleje, kare n̂-ddaje kula laa.
Da kɔn mbay dɔ nange te.

¹¹ Maa lo bbay a, moo ndu anjije banya banya.
Kɔrde ase doro doro ase tura ang. N̂-gukuje dɔ
ngende-mbay le, ke dɔ neje sɔ ke toje kem baa le,
ke dɔ tɔkuje le. ¹² Dɔsuje pa ke singa na:

Ngonn bate ke n̂-tɔle le,
ase ta kinga singa-mɔngu, ne-kinga, ke kem-kare,
nase ta kinga singa, piti, kɔsu gaji,
nase kare dewje waleje.

¹³ Moo ndu neje tɔyn ke Lubba ddade ngaa toje
me dara te, dɔ nange te, gel nange te, dɔ ba-kate
te, ke me ba-kate te. Dɔsuje pa na:

«Maji kare piti, wal, kɔsu-gaji, ke singa-mɔngu,
toje to le ne ke nisi ngende-mbay te le ddem,
le Ngonn bate le ddem, ke ndɔ ke ndɔ.»

¹⁴ Neje ke sɔ ke toje kem baa le paje na: «Amem!»
A tɔkuje le ɔsuje mekeji gɔlde nangê ngaa poloje

ne ke nisi ngende-mbay te le ddem, Ngonn bate le ddem.

6

Ngonn bate ɔru neje misan ke n̂-lete ne ta maketuru le

¹ Goe te a, moo Ngonn bate le ɔru dɔngɔr ne ke n̂-lete ne ta maketuru loe siri le. A neje ke toje kem baa le, moo ekii le mare kara bbar toke ndange le ndi na: «E-ddee!» ² Ma koo a, moo sunda ke nda. Dew ke aal sunda le uwa giri-kɔndɔrɔ jia te. Dare ejɔkudɔ, ngaa naw to nje-tete-ddɔ njaa ta tete ddɔ.

³ Kake Ngonn bate le ɔru joo le ne ke n̂-lete ne ta maketuru le a, neje ke toje kem baa le, moo ekii le joo lede na: «E-ddee!» ⁴ A mare sunda ke kase toke le purujeenn tee. Dew ke aal sunda le, dare singa kare nɔru kisi ddekeke ke ddang dɔ nange te, are ta dewje tolje naa. Dare tɔku kiya ke ngal tɔ.

⁵ Kake Ngonn bate le ɔru muta le ne ke n̂-lete ne ta maketuru le a, neje ke toje kem baa le, moo ekii le mota lede na: «E-ddee!» A moo mare sunda ke ndul. Dew ke aal sunda le uwa kilo jia te. ⁶ Moo kɔru ne toke ndu dew horo neje te ke sɔ ke toje kem baa le na: «Nare kula le dew ke ndɔ kara ase ndoko Kilo bele kara baa, a ase ndoko kilo ɔrje muta. A inyan wubbu, ke ben ke lo toe.»

⁷ Kake Ngonn bate le ɔru sɔ le ne ke n̂-lete ne ta maketuru le a, neje ke toje kem baa le, moo ekii le sɔ lede na: «E-ddee!» ⁸ A moo mare sunda ke rɔe toke le kamjeenn. Ri dew ke aal sunda le na

Yo. Ngaa lo le dewje ke oy aw unn goe. Toke n̂-kayn dɔ nange loe sɔ a, darede singa kare n̂-tɔlje dewje ke debbe te kara. Da tɔl dewje le ke tɔku kiya, ke bbo, ke rɔ-to ke maji ang, ngaa da kare daje ke m̂u ke dɔ nange te tɔlde tɔ.

⁹ Kake Ngonn bate le ɔru mi le ne ke n̂-lete ne ta maketuru le a, moo kɔy bann te, ndil dewje ke n̂-tɔlde wɔju dɔ tar le Lubba, ke tar-naji ke n̂-paje wɔju dɔ tar le. ¹⁰ Daw duruje ekii ke taar na: «Ebbe-dewje, ei ke e-maji tɔyn, ngaa e-to dew ke tɔkɔrɔ, a ngina ndereng ndɔ ke dda bba a gange sariya dɔ dewje te ke dɔ nange te neenn, ta kila bare leje wɔju dɔ tɔl ke n̂-tɔlje le wa? ¹¹ Yeenn ngaa, darede, dede kara kara tɔyn tɔku kubbu ke nda, ke ngal. Ngaa, n̂-pa darede kare n̂-nginaje ngaji, kare kɔr nje-kula maredeje, ke kɔr ngakɔndeje utu naa bba. Mba dede kara da tɔlde toke lede tɔ.

¹² Maa lo, ngaa moo Ngonn bate le ddee ɔru misan le ne ke n̂-lete ne ta maketuru le. A nange yeke ke singa. Kare tuka ndul toke kubbu kuwa ndoo, a neyn ddee toke le mese. ¹³ Endeterendeje inje darâ gaynje nangê toke kande Pige ke nayn sangeje ang bbay, ngaa tɔku yel aw yeke kake are aw gaynje. ¹⁴ Dara nday toke rake ke daw n̂-ke. Ddingirije, ke dɔ-dere-maannje gotoje loje te lede. ¹⁵ Tɔku mbayje ke dɔ nange te, nje-kɔn-bbeje, nje-kɔn dɔ mbambaje, nje-ne-kingaje, nje-singa-mɔnguje, bbereje, ke dewje ke toje to bbereje ang, diyaje rɔde bolo ddingirije te, ke horo erje te. ¹⁶ N̂-paje dare ddingirije, ke erje na: «Osoje dɔje te, ɔnnje dɔje areje ne ke nisi dɔ

ngende-mbay te nooje ang, are n-tee ne ta wungu te le Ngonn bate le.» ¹⁷ Mba tōku ndo wungu lede ase ngaa. Na a nayn wa?

7

Lubba uja endaji engo-nɔn dewje te 144 000

¹ Goe te a, moo anjije so. Darje kekel nange te ke so. Duwaje lelje ke so ke aw ulaje do nange te, dare kara kara ula do nange te ang ddem, do ba-kate te ang ddem, do kakeje te ang ddem. ² Moo mare anji dang in er lo tee te le kare, ngaa uwa ne-kuja endaji le Lubba ke nje-kisi kem baa jia te. Nila ko nare anjije so ke darede ddew kare n-tujuje nange ddem, ba-kate ddem. N-pa na: ³ «E-tujuje nange ang ddem, ba-kate ang ddem, kakeje ang ddem. E-nginaje are juja endaji engo-nɔ nje-kulaje te le Lubba leje bba.» ⁴ Moo kor dewje ke duja endaji engo-node te le. Deeje doro kor kara, ke dɔsɔ gire so (144 000). To dewje ke inje horo gel-dewje te toyn ke Ijarayel. ⁵ Nje ke gel Juda te eeje doro doku gire joo (12 000), nje ke gel Rubenn te doro doku gire joo (12 000), nje ke gel Gade te doro doku gire joo (12 000), ⁶ nje ke gel Aser te doro doku gire joo (12 000), nje ke gel Nepetali te doro doku gire joo (12 000), nje ke gel Manase te doro doku gire joo (12 000), ⁷ Nje ke gel Simeyon te doro doku gire joo (12 000), nje ke gel Lebi te doro doku gire joo (12 000), nje ke gel Isakar te 12 000, ⁸ nje ke gel Jabulon te doro doku gire joo (12 000), nje ke gel Jejobbe te doro doku gire joo (12 000), nje ke gel Benjamen te doro doku gire joo (12 000).

Dewje banya banya arje nɔ ngende-mbay te

⁹ Goe te maa lo bbaya a, moo dewje banya banya. Dew ase turade ang. Dinje horo dewje te ke gelde dang dang tɔyn, horo nje ke bbeje te dang dang, horo nje ke nangeje te dang dang, ke horo nje te ke ndɔn-tarje lede to dang dang. Darje nɔ ngende-mbay te, nɔ Ngonn bate te le. Dulaje tɔku kubbu ke nda, ngaa duwaje kam mburu jide te. ¹⁰ Daw duruje ekii na: «Lubba leje ke isi ngende-mbay te, de ke Ngonn bate a dajije.»

¹¹ Yeenn ngaa, anjije tɔyn ke gukuje dɔ ngende-mbay le ddem, dɔ tɔkuje le ddem, dɔ neje ke toje kem baa ke sɔ le ddem, dosoje nangê nɔ ngende-mbay te le, n̂-debbeje kemde nangê, ngaa n̂-poloje Lubba. ¹² N̂-paje na: «Amem!

Piti, kɔsu gaji, kem-kare,

wooyo, wal, singa-mɔngu, ke singa

toje to le Lubba leje ke ndɔ ke ndɔ. Amem!»

¹³ Yeenn ngaa, mare kara le tɔkuje le dujum na: «Dewje ke ulaje kubbu ke nda neenn toje to na wa? Dinje dda wa?»

¹⁴ Milae te m-pa na: «Ebbemje, ei a e-gere.» Yeenn ngaa n̂-pa narem na: «To dewje ke inje me tɔku ne-singaje te baa teeje ann. N̂-tokoje kubbuje lede ke mese ngonn bate dare nda.

¹⁵ Mba yeenn a, darje nɔ ngende-mbay te le Lubba daw n̂-poleje, til ke kare me key te ke daw n̂-pole te. Ne ke nisi ngende-mbay te le, na ngemde.

- 16 Bbo a ddade ang ngaa ddem, kunda a kɔnde ang ngaa ddem. Kare a kɔsude ang ngaa ddem, lo a nungade ang ngaa ddem.
- 17 Mba ngonn bate ke ar dann ngende-mbay te le a ngemde toke le ne-kuulje, ngaa na kaw ke de loje te ke maannje ke aw are tebbe inje ke te bba aw teeje. Ngaa Lubba a bɔru maann-nɔ kemde te tɔyn.

8

Ngonn bate ɔru siri le neje ke n̂-lete ne ta maketuru

¹ Kare ke Ngonn bate le ɔru siri le ne ke n̂-lete ne ta maketuru le a, lo to nyenene me dara te ngɔsi ke goju gɔl kare kara. ² Moo anjije ke siri ke arje nɔ Lubba te le. Darede tebbeje siri.

³ Mare anji dang bbay ddee ar mbɔr bann te le. Nuwa mare ngonn jo ro yambo ke n̂-dda ke ande jia te. Dare yamboje toke banya kare n̂-ro dɔ bann te ke n̂-dda ke ande ke to nɔ ngende-mbay te le ddem, kare n̂-ddee ke duju le dewje le Lubba tɔyn nɔ Lubba te le ddem. ⁴ Sa yamboje le, ke dujuje le dewje le Lubba le inje ji anji te le ubba nɔ Lubba te. ⁵ Anji le unn ngonn jo ro yambo le ungu puru ke dɔ bann te le me te ddusu, ngaa bi ila dɔ nange te. Njange baa a, ndi ndange, kɔru ndu neje bbar, ndi teel, ngaa nange yeke.

Dɔngɔr tebbeje sɔ bbarje

⁶ Anjije siri ke uwaje tebbeje siri jide te le aw mɔseje rɔde ta to.

⁷ Anji ke dɔngɔr to tebbe laa. A kɔju, ke puru, poleje naa ke mese ngaa gaynje dɔ nange te. Toke

ñ-kayn nange, ke kakeje ke do nange te loe mota a, puru on debbe nange le kara, on debbe kakeje le kara, ngaa on kamje ke muje ke tebbe toyn.

⁸ Anji ke to joo laa to tebbe laa. A mare ne toke toku ddingiri ke aw on puru tee oso me ba-kate te. Debbe ba-kate le tel to mese. ⁹ Toke ñ-kayn horo neje ke Lubba dda ke toje me maannje te loe mota a, debbe ke kara oy, ngaa debbe toku toje ke kara tuju.

¹⁰ Anji ke to mota laa to tebbe laa. A mare toku endeterenden ke aw on puru toke puru ngel in darâ oso. Toke ñ-kayn horo baje ke do nange te loe mota a, endeterenden le oso do debbe ba te le kara, ke do loje te ke maannje aw inje ke te aw teeje. ¹¹ Ri endeterenden le na «Ne ke ate.» Debbe maannje ke noso doe te le ate, ngaa dewje nya ke ayje maannje ke ate le oyje.

¹² Anji ke to so laa le to tebbe laa. Toke ñ-kayn me kare, me neyn, ke me endeterendenje loe mota mota a, dunda debbe kare le kara, debbe neyn kara, ke debbe endeterendenje kara kare ñ-ndokoje ang. Yeenn a, kara wase til te kara, lo a ndoko toyn ang.

¹³ Maa lo bbay a, moo koru mare tende ke aw in me dara te taar nu. Eel le uru ekii ke singa na: «Ne-wungu, ne-wungu, ne-wungu a to le dewje ke do nange te, toke kese anjije ke mota toje tebbeje lede.»

9

Mi le tebbe bbar

¹ Anji ke to mi laa to tebbe, a moo mare endeterenden in darâ oso nangê. Dare ngaw kele ta tōku buwa ke suren goto. ² Endeterenden le ɔru ta tōku buwa ke suren goto le. Sa ubba te toke sa tōku puru. Sa ke ubba buwa te le dda are kare, ke kem dara tuka ndul biti biti. ³ Ebeteje inje me sa te le teeje, ngaa gaynje nangê. Darede singa kuta dewje toke engan nyije ke dɔ nange te. ⁴ Darede ndu kare n̂-tujuje muje, ke kamje, ke kakeje ang. A dewje ke endaji le Lubba goto engo-nɔde te a ta n̂-ddajede maji ang. ⁵ Dare ddew ebeteje le kare n̂-tɔlje dewje le ang, a ta kare dulaje kemde ndoo neyn mi. Da tɔsu dewje le kare tode toke le to le nyi. ⁶ Kare teenn, dewje a sangeje yo, a da kingaeje ang nyɔm. Da ndikije ta koy, a yo a kaynde kaw ddew ew.

⁷ Ebeteje le undaje rɔ sundaje ke n̂-mɔsede ta dda ne dɔɔ. Mare ne to dɔde te toke le ejɔkudɔ ke n̂-dda ke ande, ngaa kemde unda kem dew. ⁸ Biin-dɔde toke le biin-dɔ dene, ngaa ngangede toke le ngange tebeyn. ⁹ Nɔ-gu ebeteje le toke le dɔ-kubbu dɔɔ ke n̂-dda ke ande-nare a dula ke te. Kɔru bakede bbar toke kɔru sarete dɔɔ ke sundaje banya banya aw ndɔruje awje ne ke ta dɔɔ te. ¹⁰ Bbɔngude toke bbɔngu nyi, ngawe to te. Singa kula kem dewje ndoo mba neyn mi le to bbɔngude te le. ¹¹ Tōku mbay lede to anji ke tōku buwa te ke suren goto. Ria ke ndɔn-tar le Ebereje na Abadɔn, a ke ndɔn-tar le Gerekeje na Apoliyɔn. Kande ri le na «Nje-ne-tuju».

¹² Dɔngɔr ne-wungu le nday mban. A mare ne-wunguje joo aw ddeeje goe te bbay.

Misan le tebbe bbar

¹³ Misan le anji le to tebbe laa. A, baann ke n̄-
dda ke ande, ngaa to n̄ Lubba te le, moo mare
ndu bbar, er kekeleje te s̄o kem. ¹⁴ Ndu le pa
are misan le anji ke uwa tebbe jia te le na: «Ē-
tutu anjije ke s̄o ke n̄-t̄ode mb̄or t̄oku ba te ke
ria na Eparate le.» ¹⁵ N̄-tutu anjije ke s̄o le. Toke
n̄-kayn horo dewje ke d̄o nange te loe mota a, n̄-
toje ngosi ta t̄ol debbe dewje ke debbe te kara,
kare teenn, nd̄oe teenn, me neyn teenn, ke bbale
teenn. ¹⁶ K̄or n̄je-dd̄oje ke toje to n̄je-sundaje ke
n̄-bbar dare moo to million k̄or joo. ¹⁷ Me ni te
lem le, moo sundaje, ke n̄je ke aw aalje sundaje le
a, n̄-toje toke be: Dulaje d̄o-kubbu-dd̄oje ke kase
toke le purujeenn ddem, ndul toke le kem dara
ddem, ngaa to bu mate toke le ne ke daw n̄-bbar
na supere ddem n̄-gude te. D̄o sundaje le toke le
d̄o tebeyn. Puru, ke sa, ke supere in tade aw tee.
¹⁸ Ne-kem-to-ndooje ke muta neenn le: Puru, sa,
ke supere ke aw teeje ta sundaje te le t̄olje debbe
dewje kara horo debbe dewje te ke mota. ¹⁹ Mba
singa sundaje le to me kilde te ddem, bb̄ongude
te ddem. Bb̄ongude undaje r̄o li. Bb̄ongude le
d̄oe to are ye a daw n̄-ddaje ne dewje maji ang.

²⁰ A kese dewje ke ne-kem-to-ndooje neenn le
t̄oljede ang le inyaje ddew polo k̄orje ke n̄-ddaje
ke jide le ang. N̄-nayn̄je daw n̄-poloje ndilje ke
maji ang, daw n̄-poloje k̄orje ke n̄-ddaje ke ande,
ke nare, ke tungu, ke er, ke kake. K̄orje ke aw
ooje lo ang ddem, aw ooje tar ang ddem, aw njaje
ang ddem le. ²¹ Dinyaje ddew t̄ol dew ang ddem,
ddew kumaje lede ang ddem, ddew lo-to-majang

ang ddem, ddew bbokoje lede ang ddem.

10

Tar ngonn maketuru

¹ Goe te a, m-tel moo mare anji nje-singamõngu in darâ aw ddisi. Mum taa rœ toyn toke le kubbu, ngaa ngabburandi guku dangara dœ. Keme ndoko toke le kare, ngaa gœle kase toke le ndõn puru. ² Nuwa mare ngonn maketuru ke toke teyn jia te. Nila gœle ke kœl dœ ba-kate te, a nila gœle ke gel dœ nange te. ³ Nuru ekii ke taar toke le tebeyn ke aw nœ. Goe te a, ndi ndange tae siri. ⁴ Kare te ke ndi le ndange tae siri le a, m-ndiki ta kuja tar ke ndije le paje le maketuru te a, moo mare ndu ke in darâ na: «E-ngem mei te bbo uja maketuru te ang.»

⁵ Anji ke mooe ar dœ ba-kate te ddem, dœ nange te ddem le ula jia ke kœl ke darâ, ⁶ ngaa unda yo ke ri Lubba ke isi ke ndœ ke ndœ, ne ke n̂-dda dara ke neje toyn ke toje me, nange ke neje toyn ke toje te, ba-kate ke neje toyn ke toje te. Anji le pa na: «Kare ase ngaa. ⁷ Kare te ke anji ke to siri laa to tebbe a, a to ndœ ke ne le Lubba ke iya rœ a ddee to ne ke tœkœœ, ddew kara baa toke Lubba pa tare are bbere-kulaje laa ke toje to nje-kilaje mber-tar laa.»

⁸ Ndu ke bbar darâ ke moo le tel pa tar arem bbay na: «Aw taa ngonn maketuru ke toke teyn ke to ji anji te ke ar dœ ba-kate ddem, dœ nange te ddem le.» ⁹ Maw ngœsi ke rœ anji te le, ngaa m-duje kare narem ngonn maketuru le. Nilam te na: «E-taa usa. A kate kang kang mei te. A,

a neel tai te toke le keme teje.» ¹⁰ M-taa ngonn maketuru le ji anji te le, ngaa musa, a neel tam te toke keme teje. A kake muru a, ate mem te nu kang kang. ¹¹ Ngaa n̂-pa darem na: «Maji kare e-tel ila mber-tar ke Lubba pa dō dewje te ke banya bbay: Dewje ke bbeje te, dewje ke gelde dang dang, nje ke ndōn-tarje lede to dang dang, ke tōku mbayje.

11

Tar le nje-tar-najije ke joo

¹ Darem mare kabbara ke to toke kake kōju ne, ngaa n̂-pa darem na: «In taar bbo oju key-polo-Lubba, ke bann ke to me te. E-tura kōr dewje ke aw poloje Lubba me te. ² A inya ndake lo ke ddaka, bbo oju ang. Mba dare ndake lo le gel-dewje ke gereje Lubba ang. Da mbōynje bbe ke maji tōyn le ke golde neyn dōsō gire joo. ³ Ma kare nje-tar-najije lem ke joo ilaje mber tar lem, ke kubbu ndoo rōde te ndō doro kara, kōr joo, ke dō misan (1 260).

⁴ Nje-tar-najije lem ke joo le toje to kake olibeje ke joo, ke ne kunda lambeje ke joo ke toje nōm te, ema Ebbe-dewje ke dō nange te. ⁵ Bbo dew ndiki ta ddade maji ang a, puru tee tade te ro nje-baanje lede le. Tōkōrō njaa, bbo dew ndiki ta ddade maji ang a, maji kare dew le oy toke baann. ⁶ Deeje ke singa ta kutu kem dara kare ndi ere ang me ndōje te ke daw dilaje ne mber-tar le Lubba. Deeje ke singa ta dda kare maannje telje to mese, ngaa ta dda kare ne-kem-to-ndooje dang dang osoje dō nange te toke mede ndiki.

⁷ Toke n̂-paje tar naji le n̂-tungaje a, da ke a kin me t̄oku buwa te ke suren goto le a dda ddo ke de, singae a kutade, ngaa na tolde. ⁸ Ninnde a nayn do nange te nata, me t̄oku bbe te ke n̂-tol Ebbedede te, do kake-dese te le. Ddew Ndil te, dewje undaje ri t̄oku bbe le na Sodom, Gomor ddem. ⁹ Dewje ke me bbeje te dang dang, gelkujude dang dang, nje ndon-tarje lede to dang dang, dewje ke gelde dang dang a ddeje ta koo ninnde mba ndo muta ke gaen. Da kinyaje ddew kare n̂-dubbu ninnde le ang. ¹⁰ Dewje ke do nange te a ddaje ro-neel w̄oju do koy lede le. Da ddaje kusu, da kulaje ke neje baa kare naa, mba nje-kilaje mber-tar ke joo neenn le ddaje are dewje ooje ndoo nya.

¹¹ A go ndo te ke muta ke gaen le a, mare yel ke aw are tebbe in ro Lubba te ddee ande ninnde le, ngaa dinje darje taar. Yeenn a bbeel dda dewje ke aw oojede le nya. ¹² Nje-kilaje mber-tar le Lubba le ooje mare ndu ke in dara, ngaa pa arede ke singa na: «Inje ke taar neenn.» Dinje ke darâ me mum te kem nje-baanje te lede le. ¹³ Kare teenn njaa, nange yeke ke singa. Are bbo e-kayn me t̄oku bbe le doku a, debbe kara njaa guru are dewje doro siri (7 000) oyje mba nange ke yeke le. Bbeel dda kese dewje ke naynje kem baa, ngaa dosuje gaji Lubba ke darâ.

¹⁴ Joo le ne-wungu le nday mban. A mota le ne-wungu aw ddee mbor ang baa.

Siri le tebbe bbar

¹⁵ Goe te a, anji ke to siri laa to tebbe. Nduje bbarje ke singa darâ na:

«Bbasine, kɔn-mbay dɔ nange te neenn tel me ji
Ebbejeje te, ke me ji Mesi te laa.

Na kɔn-mbay ke ndɔ ke ndɔ.»

¹⁶ Tɔkuje dɔjoo gire sɔ ke isije ngende-mbay te
lede nɔ Lubba te le teeje osoje nangê, debbeje
kemde nangê nɔ Lubba te, ngaa walje Lubba,

¹⁷ n̂-paje na:

«Ebbejeje Lubba ke nje singa-mɔngu, ei ke e-
to bbasine neenn ddem, e-to lew baa, jari
wooyo, mba ddew tɔku singa-mɔngu te lei,
e-dda are kɔn-mbay to lei ngaa.

¹⁸ Gel-dewje ke toje to lei ang ddaje wungu, a
bbasene, kare wungu lei ase ngaa.

Kare gange sariya dɔ dewje te ke oy ase ngaa.

To kare ke a kuka ne nje-kulaje lei ke toje to nje-
kilaje mber-tar lei,

nje ke toje to dewje lei, ke nje ke aw bbelje rii,
dede ke n̂-toje to dewje ke ngaji, ke dede ke n̂-toje
to dewje ke bo.

To kare ke a tuju ne dewje ke aw tujuje nange.»

¹⁹ Ta key-polo-Lubba ke to me dara te ɔru, ngaa
sanduku dɔnɔ ubba me key-polo te laa le. Ndi
teel, nduje bbarje, ndi ndange, nange yeke ngaa
kɔju gayn ke singa.

12

Tar le dene, ke tar le da ke unda rɔ mar

¹ Mare tɔku ne ubba me dara te. Mare dene
ula kare rɔe te toke kubbu, neyn to kɔ gole te,
ngaa endeterendeje dɔku gire joo toje dɔe te to
ejokudɔ. ² Nuwa sem, naw nduru ndo, are naw
nuru ekii mba aw toe nya.

³ Mare ne dang tel ubba me dara te. Mare toku da ke toke le mar, rœ kase toke le puru, dœ siri, a gaje doku. Ejokudoje siri toje dœje te ke siri le.

⁴ Toke n̄-kayn endeterendeje ke darâ me mota a, bbonge toku da le saa debbe endeterendeje kara tilade nangê. Toku da le ddee ar nɔ dene te ke aw nduru ndo le aw ngina, ta bbo nuju taar a, kunn ngonn le kuse ke loe baa. ⁵ Dene le uju ngonn ke dingaw. Ngonn le a, a konn gel-dewje toyn ke singa ke ngeng nya. Dunn ngonn le daw saa mbor Lubba te, mbor ngende-mbay te laa. ⁶ A dene le ayn aw me kor te, lo te ke Lubba mose are, kare n̄-ngeme ke ne-kusa ke te mba ndo dorokara, kor joo gire domisan (1 260).

⁷ Ddo in me dara te. Misel* de ke anjije laa n̄-ddoje ke toku da ke unda rœ mar le. A da le, ke anjije laa n̄-ddoje ke de to. ⁸ A singa da le uta le Misel le ang. Yeenn a, da le ke anjije laa, deeje ke ddew ta nayn me dara te ang ngaa. ⁹ Yeenn ngaa dunn toku da le, ne li ke lew baa ke daw n̄-bbare to Esu, to Satan, ne nje-kere dewje ke do nange te toyn le dilae do nange te, de ke anjije laa.

¹⁰ Moo mare ndu bbar ke singa me dara te na: «Bbasine Lubba ajije ngaa, n̄-toju singa-mongu, ke kon-bbe laa ngaa. Mesi laa toju singa laa ngaa. Mba duta ne nje-kunda tar do ngakonje te le, ne ke naw nunda tar dode te nɔ Lubba te, til, ke kare le dilae nangê mban.

¹¹ A ngakonje le teteje ddo dœ te, waju do mese Ngonn Bate ddem, waju do tar le Lubba ke n̄-paje tar-naje ddem. Dooje tebbe lede njaa to ne ke baa ddem, n̄-bbeelje yo ang

ddem. ¹² Mba yeenn a, see daraje, ke see dewje ke isije darâ ddem, e-ddaje rɔ-neel. A see nange, ke ba-kate, kem-to ndoo a ddase. Mba Esu ddisi ke dɔse te ke wungu ke bo nya, mba n̂-gere to ndɔ laa nayn nya ang ngaa.

¹³ Toke tɔku da le oo to duta ne dilane dɔ nange te mban a, unn kutu tubba dene ke uju ngonn ke dingaw le. ¹⁴ A dare dene le ubba bake joo toke le bake tɔku tende kare nin ne naw ne me kɔr te, lo te ke n̂-mɔse wɔju dɔe, kare dare ne-kusa ke te n̂-geme ne ddew ew ke li le. Na nayn baann lo teenn mba bbal muta ke gaen. ¹⁵ Yeenn ngaa li le tɔmɔ maann toke le ba go dene te le kare maann le uwae ɔtu saa. ¹⁶ A nange ddee uma dene le. Nange teyn tae uru ne ba ke tɔku da le tɔmɔ le. ¹⁷ Wungu ɔn da le dɔ dene te le, ngaa tel ke dɔ kese dewje te ke gel dene te le, aw dda dɔ ke de. To dede ke daw n̂-ngemje nduje le Lubba, ke tar-najije le Jeju.

¹⁸ Goe te a, tɔku da le aw ar dɔ enangara ba-kate te.

13

Tar dɔ daje te ke joo

¹ Goe te a, moo mare da in me ba-kate te tee. Gaje ee dɔku, a dɔe ee siri. Ejɔkudɔ dɔku toje dɔ gajeje te le kara kara, ngaa n̂-dda rije ke toje to ri taji Lubba dɔeje te le kara kara tɔyn. ² Da ke mooe le unda rɔ kake. Gole toke le gol enjakemnjar, a tae toke ta tebeyn. Tɔku da ke

unda rō mare le are singa-mōngu laa, ke ngende-mbay laa, ke singa ke ngeng nya. ³ Mare dōe le kara toke ne ke dare dō ke ase kare noy ne. A dō ke ase kare noy ne le ere. Dewje ke dō nange te tōyn ooje neenn le a gange singade, ngaa unnje go da le. ⁴ Dewje tōyn dōsuje mekeji gōlde nangê nō da te ke unda rō mar te le, mba singa ke nare da ke in me ba-kate te tee le. Dede tōyn dōsuje mekeji gōlde nangê nō da te ke in me ba-kate te tee le, ngaa n̂-paje na: «Na ase naa ke da le wa? Na ase ta ddo saa wa?»

⁵ Dare ddew da le kare pa tar-boroje ddem, kare taji Lubba ddem. Dare singa kare n̂-dda nejeenn mba neyn dōsō gire joo. ⁶ Nunn kutu taji Lubba, taji ria, taji lo-kisi laa, taji dewje tōyn ke isije darâ. ⁷ Dare ddew kare n̂-dda ddo ke dewje le Lubba, ngaa ta kutade ke singa. Dare singa dō dewje te ke gel-kujude dang dang tōyn, dō dewje ke bbeje te tōyn, ke dō dewje te ke ndōn-tarje lede toje dang dang tōyn, ke dō dewje te ke gelde dang dang tōyn. ⁸ Dewje tōyn ke dō nange te a poloje da ke in me ba-kate te tee le. To nje ke lew baa ke Lubba dda neje, ride goto maketuru tebbe te le Ngonn Bate ke n̂-tole to ne-polo le.

⁹ Dew ke mbia to a, maji kare oo tar neenn!

¹⁰ Dew ke Lubba wōju kare duwae to bbere a, da kuwae to bbere.

Dew ke Lubba wōju kare n̂-tole ke tōku kiya a, da tole ke tōku kiya.

Kare neenn to kare ke ta kare dewje le Lubba tōje wurde, ngaa uwaje koo me te lede are ngeng.

Tar dō da te ke in me nange te tee

¹¹ Goe te a, moo mare da dang unda lo me nange te tee. Gaje ee joo toke gaji ngonn bate. A naw n̄-pa tar toke t̄oku da ke unda r̄o marjeenn.

¹² Naw n̄-dda kula ke singa ke da ke in me maann te tee ee ne le d̄o-keme te njaa. N̄-dda nare nange, ke dewje ke isije d̄o nange te aw ɔsuje mekeji ḡolde n̄o da te ke in me maann te tee, ke do laa ase kare noy ne bba do le ere le. ¹³ N̄-dda t̄oku ne-m̄orije ndereng, nare puru in darâ oso d̄o nange te kem dewje te. ¹⁴ Nere dewje ke d̄o nange te, ddew ne-m̄orije te ke dare singa kare n̄-dda d̄o-kem da te ke in me maann te tee le, nare n̄-ddaje mare k̄or ke unda r̄o da ke inga do t̄oku kiya, a oy ang le.

¹⁵ Dare singa kare nula kewn me k̄or te ke unda r̄o da ke in me maann te tee le. K̄or le a pa tar, ngaa a dda kar n̄-tol dewje t̄oyn ke a mbeteje ta k̄osu mekeji ḡolde nange n̄o k̄or te le.

¹⁶ Da le uwa dewje t̄oyn njaa ke singa are n̄-dda mare endaji me jide te ke kol, wase engo-n̄ode te: Nje ke bo, ke nje ke ngaji, nje-ne-kingaje, ke nje-ndooje, bbereje, ke nje ke toje to bbereje ang.

¹⁷ Dew ke endaji le to r̄oe te ang a, a kase ndoko ne ang ddem, a kase labbe ne ang ddem. Endaji le to ri da le wase nim̄or̄o ria.

¹⁸ Kare te neenn, maji kare kem dew are. Dew ke to nje-ne-gere a, a gere kande nim̄or̄o le da le, m̄ba to nim̄or̄o le mare dew. Nim̄or̄o le to k̄or misan, ke d̄omisan gire misan.

14

Pa ke nje ke Ngonn bate uka d̄ode ɔsuje

¹ Maa lo bbay a, moo Ngonn bate le ar do ddingiri te ke Siyon*. Dewje doro kor kara, ke doso gire so (144 000) eeje mbore te. N-dda ri Ngonn bate le, ke ri boeje engo-node te. ² Moo mare ndu bbar me dara te toke koru toku ba ke aw ula ddem, toke ndi ke aw ndange ke singa ddem. Ndu ke moo le bbar toke koru konde ke dewje aw em. ³ Dewje le aw osuje pa ke siki no ngende-mbay te le, no neje te ke toje kem baa ke so le, ke no tokuje te le. Dew kara ke a kase ndo pa le goto. Bbaye njaa to dede ke doro kor kara ke doso gire so (144 000) ke Ngonn bate uka dode do nange te le.

⁴ Dede le dulaje rode ne-yerew te ddew te le deneje ang, mba n-gereje dene ang. Daw dunnje go Ngonn bate le loje te toyn ke naw naw te. Lubba uka dode horo dewje te, kare n-ddeeje to dongor dewje laa ddem, le Ngonn bate le ddem. ⁵ Dereje ngem ndo kara ang. Tar kara to dode te ang.

Anjije muta ilaje mber sariya le Lubba

⁶ Goe ta a, moo mare anji dang ke aw ila me dara te taar nu. Nee ke Tar ke maji ke to ke ndo ke ndo ta pa kare dewje ke do nange te: Dewje ke gelde dang dang toyn, dewje ke gel-kujude dang dang, dewje ke ndo-tarje lede dang dang, ke dewje ke bbeje te dang dang toyn. ⁷ Anji le pa tar ke singa na: «E-bbeelje Lubba, ngaa osuje gaje. Mba kare ke na gange ne sariya do dewje te ase ngaa. E-poloje nje-dda dara ke nange, ke toku-ba, ke loje ke maannje aw inje ke te aw teeje.»

⁸ Mare anji ke to joo laa ddee go ye te ke dongor le ngaa pa na: «Babilonn bbe-bo le oso mban, noso mban. Ne a nare dewje ke gelde dang dang toyn ayje ben kaya laa ke won to puru le.»

⁹ Mare anji ke dang ke to muta laa ddee go nje ke joo te le, ngaa pa ke singa na: «Bbo dew osu mekeji gole nange no da te le, ke no kor te ke unda ro da le, ngaa dosu endaji da le engo-noe te, wase me jia te a, ¹⁰ ne kara na kay ben toku wungu le Lubba, ke n-pole ang a dungu me engo wungu te laa. Ngaa na koo ndoo kem puru te, ke kem supere te, kem anjije te ke maji toyn ddem, kem Ngonn bate te ddem. ¹¹ Puru ke aw ula kemde ndoo le sae a kubba bbal ke bbal. Ngaa dewje ke aw poloje da le, ke kor ke unda ro da le, ke dede ke dosu endaji ri da le rode te, til ke kare, da kuwaje rode ang.

¹² Kare neenn to kare ke dewje le Lubba ke aw ngemje nduje laa, ngaa naynje ddew koo me te te ke Jezu a kuwaje kare ngeng ann. ¹³ Moo mare ndu ke in darâ, ngaa pa arem na: «Uja tar neenn maketuru te: <Ro-neel to le dewje ke naynje ddew te le Ebbe-dewje ndereng oyje ne, bbasene neenn. Ndil-me-nda pa na: Tokoro njaa, maji kare duwaje rode go kula te ke ngeng ke n-ddaje, mba kulaje ke n-ddaje a kunnje gode.> »

Tar kuja ko ndoo ke do nange te

¹⁴ Maa lo bbay a, moo mare mum ke nda to nda. Mare ne ke unda ro dew isi do mum te le. Nunda ejokedo ke n-dda ke ande doe te, ngaa nuwa kiya ke ate jia te. ¹⁵ Mare anji dang in key-polo-Lubba te tee, ngaa uru ekii ke singa are dew

ke isi do mum te le na: «Ula kiya lei bbo uja ko le, mba kare kuja ko le ase ngaa. Kande ko ke do nange te sange ngaa.» ¹⁶ Yeenn ngaa, dew ke isi do mum te le ula kiya laa le do nange te, ngaa uja ko ke do nange te toyn.

¹⁷ Goe te a, mare anji dang in key-polo-Lubba te darâ tee. Ne njaa kara nuwa kiya ke ate jia te to. ¹⁸ Mare anji dang bbay in er bann te tee. Nee ke singa kunn ndu kare puru dda ne ne. Nuru ekii ke singa nare anji ke uwa kiya ke ate le na: «Ula kiya lei ke ate le bbo uja ne jinga binye ke do nange te, mba kande binye le oy mban. ¹⁹ Anji le ula kiya laa le do nange te, ngaa tuja jinga binye ke do nange te le ungu me ne-kore maann binye te ke toju toku wungu le Lubba. ²⁰ Dore binye me ne-kore maann binye te le giri bbe te ddaka. Mese in me ne-kore maann binye te le tee, ngaa siri ke taar ndereng taa lo ase kilometere kor mota (300). Bbo sunda uru me mese te le a, mese le a kuwae ka-tae te taar.

15

Tar le anjije ke siri, ke tar doboyn ne-kem-to ndooje

¹ Goe te a, moo mare ne ke bo ddem, ke kura laa dum do dewje ddem me dara te: Anjije siri uwaje ne-kem-to ndooje siri jide te. To doboyn ne-kem-to-ndooje, mba ddew te lede a, wungu le Lubba ddee do dewje te.

² Moo mare ne toke bajeenn, keme are yerere toke er ke dew unda keme te a oo ne lo, pole naa ke puru. Dewje ke teteje ddo do da te le, ke do kor ke unda ro da te le, ke do nimoro ria te le

arje do ba-kate te le. Duwaje kondeje le Lubba jide te. ³ Daw dosuje pa le Moyije ke to nje-kula le Lubba ddem, pa le Ngonn bate ddem na:

« Ebbe-dewje Lubba ke Nje-singa-mõngu,
neje ke e-dda boje nya ddem, kuraje lede dum do
dewje ddem!

Tõku mbay le gel-dewje,
Aw dda neje ke dogole ddem, aw dda ne ke
tokoro ddem.

⁴ Ebbe-dewje, na a bbeel rii ang,
ngaa a kõsu gaji rii ang wa?

Mba ei kara baa a, e-maji toyn.

Gel-dewje toyn a ddee kõsuje golde nangê noi te,
mba dede toyn dooje ne-ddaje lei ke gate gate.

⁵ Goe te a, moo key-polo-Lubba me dara te, tae toke teyn. Key tande ke Lubba de ke dewje laa daw dingaje naa me te, to me te. ⁶ Anjije ke siri ke uwaje ne-kem-to ndooje siri jide te le inje key-polo-Lubba te le teeje. Dulaje kubbu ke nda ngaa ndoren. N-toje endaar-kuwa-bber ke n-dda ke ande karde te. ⁷ Kara le neje ke toje kem baa ke so le are engoje ke n-dda ke ande anjije ke siri le kara kara. Wungu le Lubba ke Nje-kisi ke ndo ke ndo ddusu engoje le. ⁸ Sa ke toju piti le Lubba, ke singa-mõngu laa taa me key-polo-Lubba le toyn. Dew kara ase ta kande key-polo-Lubba te le ang ndereng ta ne-kem-to-ndooje ke siri ke ji anjije te ke siri le tunga bba.

16

Tar do engoje te ke siri

¹ Moo mare ndu bbar toke bo key-polo-Lubba te le, ngaa pa are anjije ke siri le na: « Awje embelje engo wunguje le Lubba ke siri le do nange te!» ² Anji ke to dongore aw mbel wungu ke me engo te laa do nange te. Do ke maji ang ddem, aw to nya ddem oso ro dewje te ke endaji le da le to rode te, ngaa aw poloje kor ke unda ro da le. ³ Joo le anji mbel wungu ke me engo te laa le me ba-kate te. Ba-kate le tel toke le mese dew ke oy, are neje ke kem toyn ke eeje me ba-kate te le oyje. ⁴ Mota le anji le mbel wungu ke me engo te laa me baje te, ke loje te ke maannje inje te bba aw aynje are mannje le turuje to mese. ⁵ Moo ndu anji ke on do maannje pa na: « Ei ke e-to bbokone ddem, e-to lew ddem, e-maji toyn ddem, e-to gate gate waju do sariyaje ke e-gange neenn. ⁶ N-kaynje mese dewje lei ddem, mese nje-kilaje mber-tar lei ddem. Mba yeenn a arede mese kare dayje. Ne ke ase ta dda ke de ann. ⁷ Goe te a, moo mare ndu ke bbar bann te le na: « Tokoro njaa, Ebbe-dewje Lubba ke nje-singamngu, sariyaje lei to sariyaje ke tokoro ddem, gate gate ddem. ⁸ So le anji le mbel wungu ke engo te laa do kare te. Dare ddew kare le kare puru laa on dewje. ⁹ Puru kare ke tunga nya le on dewje le. N-tajije ri Lubba ke ee ke singa do nekem-to-ndooje te neenn toyn le. A n-turuje ddew lede mba kosu gaje ang.

¹⁰ Mi le anji le mbel wungu ke me engo te laa do ngende-mbay te le da le. Yeenn ngaa, lo tuka ndul do bbe-kon te le da le. Kem-to-ndoo uta do dewje are dewje ngerje ngangede. ¹¹ N-tajije ri Lubba ke darâ mba ndoo ke daw dooje ddem,

mba do ke maji ang ke oso røde te le ddem. A ñ-tusuje kula-ddadeje ke maji ang dinyaje ang.

¹² Misan le anji le mbel wungu ke me engo te laa me tōku ba te ke ria na Eparate. Maann le ii mba kinya ddew kare tōku mbayje ke inje er lo tee te le kare aw ddeeje. ¹³ Ngaa, moo ndilje ke maji ang mota, kare in me kil da te ke unda rō mar le tee, kara in me kil da te le, kara in me kil nje-kila mber-tar te ke to nje-ngem le aw teeje. Ndilje ke maji ang ke mota le undaje rō enginaynje. ¹⁴ To ndilje ke maji ang ke aw ddaje ne-mōrije. Dawje ta kinga tōku mbayje ke dō nange te tōyn ta mbōnde ngina ne ddo ke tōku ndo te le Lubba ke nje-singa-mōngu.

¹⁵ Ebbe-dewje pa na: « Oo, maw m-ddee toke nje-bboko. Rō-neel to le dew ke isi kem baa bbo tibbi ang, ngaa ngem kubbu rōe te. Baann bba na nja rōe baa kare dew ooe a to ne-rō-kul ang.» ¹⁶ Ndilje ke maji ang le mbōnje mbayje le lo te ke daw ñ-bbar ke tar Ebere na Armagedon.

¹⁷ Anji ke to siri laa mbel wungu ke me engo te laa me yel te. Mare ndu bbar ke singa ngende-mbay te ke key-polo-Lubba te le na: « Bbaye ngaa!» ¹⁸ Ndi teel nya nya, nduje bbar, ndi ndange nya nya, ngaa nange yeke ke singa. Lew baa ke dewje toje dō nange te, ndo kara nange nayn yeke toke baann ang bbay. ¹⁹ Babylōnn, tōku bbe le kayn loe mota, ngaa tōku bbeje le gel-dewje osoje. Yeenn ngaa Lubba ole mee dō Babilōnn bbe-bo te le, ngaa are ben ke to wungu laa ke aw wōn to puru me engo te dewje ke me bbe te le ayje. ²⁰ Dō-dere-maannje tōyn aynje

ngaa ddingirije gotoje. ²¹ Kɔjuje ke boje nya, ngaa ɔyje ase ne ke kilo dɔsɔ inje darâ gaynje dɔ dewje te, ngaa dewje le tajije ri Lubba mba ne ndoo ke kɔju le dda ke de le, mba to ndoo ke to bbeel nya.

17

Sariya ke dɔ Babilonn te

¹ Goe te a, mare anji kara horo anjije te ke siri ke uwaje engoje siri jide te le, ddee ngaa pa arem na: «E-ddee, ma tɔji sariya ke da gange dɔ dene te ke to tɔku nje-kaya ke isi mbɔr tɔku baje te le.

² Ne a tɔku mbayje ke dɔ nange te ddaje ne-kaya dɔe te, ngaa dewje ke dɔ nange te ayje ben kaya laa are ddade.»

³ Goe te a, Ndil uwam, ngaa anji le unnum aw sem me kɔr te, a moo mare dene isi dɔ mare da te ke kase to kase. Rɔe tɔyn to ri ne-tajije ke ta taji ne Lubba dɔrɔ. Dɔe ee siri ngaa gaje dɔku. ⁴ Dene le ula kubbu ke kase, ke kura, ngaa ndɔren to ndɔren. Nula ne-mandeje ke n̄-dda ke ande, ke kɔr erje ke gate ngeng, ke mereje. Nuwa engo ande jia te. Ne-yerewje, ke ne-kayaje laa ke ase koo ke kem ang ddusuje me engo le. ⁵ N̄-dda mare ri engo-nɔe te, to ri ke dew gere kande ang. Ri le na: « Babilonn bbe-bo, kɔn dene nje-kayaje, kɔn neje ke dɔ nange te ke ase ta koo ke kem ang.» ⁶ Moo dene le a, mese dewje le Lubba, ke mese nje-tar-najije le Jeju ke nay le aw ddae toke le koto.

Koo ke mooe a, mem unda dɔ binya nya.

⁷ Yeenn ngaa anji le pa arem na: « Mei aw unda dɔ binya mba ddi wa? Ma pa ne ke iya rɔe ke dɔ

dene te neenn, ke ye ke do da te ke doe ee siri, ngaa gaje ee doku ke nisi doe te neenn kari. ⁸ Da ke ooe le to lew, a n-to ang ngaa. Na kin buwa te ke suren goto le tee, ta kaw nayn ke korɔ nyom. Bbo dewje ke do nange te, ke kunn kutu neje te nu duja ride maketuru tebbe te ang, ooje da le a, mede a kunda do binya. Mba n-to lew, a n-to ang ngaa, a na tel kunda lo tee bbay.

⁹ Kare te neenn, maji kare nje-ne-gere ee ke kem-kare to bba: Do da ke siri le toje to ddingirije siri ke dene le isi doe te, n-toje to toku mbayje siri to. ¹⁰ Nje ke mi osoje mban. Misan lede aw on mbay, a siri lede nayn ddee ang bbay. A bbo n-ddee a, na kisi mba goju kare baa. ¹¹ Da ke to lew, a goto ngaa le, ne njaa n-to jijoo le toku mbayje le. N-to kara le nje ke siri le to. Naw ta nayn ke korɔ baa nyom.

¹² Gaji da ke doku ke oo le to toku mbayje doku ke nayn onje mbay ang bbay. A da kinga singa ke ta kon ne mbay mba gol kare kara ke da le. ¹³ Dede doku toyn keje lede kara baa: Ta kare da le singa-mongu lede, ke singa lede. ¹⁴ Da ddaje ddo ke Ngonn bate le, a Ngonn bate le a kutade ke singa, mba n-to Ebbe ebbe-dewje ddem, n-to Mbay do mbayje ddem. Nje ke Lubba bbarde, ke nje ke n-mberede, ke dewje laa ke eeje saa, a kutade ke singa to. ¹⁵ Goe te a, anji le pa arem bbay na: Maannje ke dene nje-kaya le isi mbore te, ke oo le to dewje dang dang, to dewje ke banya, nje ke gelde dang dang, ke dewje ke ndon-tarje lede to dang dang. ¹⁶ Gaji da ke doku ke oo le, ke da le, da mbeteje dene nje-kaya le,

da taa neje laa tɔyn, ngaa da kinyaeje rɔe baa. Da kusaje taal rɔe ngaa da roeje ke puru. ¹⁷ Mba Lubba ula keje laa mede te kare n̄-ddaje ne ke mee ndiki. Da ddaje ne ke kara baa. Da kinya singa kɔn mbay lede ji da te le ndereng ta kare tarje le Lubba ddeeje to ne ke tɔkɔɔ.

¹⁸ Dɔbɔnye, dene ke ooe le to tɔku bbe ke ɔn dɔ tɔku mbayje ke dɔ nange te.

18

Koso le Babilɔnn

¹ Goe te a, moo mare anji dang in darâ aw ddisi. Nee ke singa ke ngeng, ngaa ndoko laa uru dɔ nange te. ² Nuru ekii ke singa na:

«Noso mban, noso mban, Babilɔnn bbe-bo le! N-ddee to lo dda bbe, ke lo kiya rɔ le ndilje ke maji ang dang dang tɔyn, le eelje ke maji ang dang dang tɔyn ke dewje ndikije ang. ³ Mba gel-dewje tɔyn ayje ben kaya laa ke wɔn to puru le. Tɔku mbayje ke dɔ nange te ddaje ne-kaya dɔe te. Ngaa nje-ne-labbeje ke dɔ nange te ingaje ne nya wɔju dɔ ne-kingaje ke gate ngeng ke n̄-dda bboe nya le.»

⁴ Goe te a, moo mare ndu me dara te na:
« See dewje lem, e-teeje me tɔku bbe te neenn ke ddang, mba kare e-ddaje saa majang laa ang, bba kare ne kem-to-ndoo oso dɔse te saa tɔ ang. ⁵ Mba majangje laa bayanje ke dɔ naa te dɔ naa te ndereng ɔru dara, are Lubba ole mee dɔ ne-ddaje te laa ke toje

gate gate ang le. ⁶ E-ddaje saa ne ddew kara baa toke ye ke n̂-dda ke nje-mareje.

Ne ke n̂-dda ke dew gɔl kara a, e-ddaje saa gɔl joo. Engo ke nungu ben me te a, unguje te gɔl joo areje. ⁷ N-ndiki kɔsu gaji rɔe nya ddem, n̂-ndiki ne-kinga nya ddem.

Yeenn a, ulaje keme ndoo, areje nuwa ndoo ddew kara baa toke baann tɔ. Mba n̂-pa mee te na: <Misi to dene-mbay, m-to dene-ndubba ang, ngaa ma kuwa ndoo ndɔ kara ang.>

⁸ Mba yeenn a, ne-kem-to-ndooje ke toje woju dɔe a kosoje dɔe te ndɔ kara baa njaa. Neje le toje to: Yo, ndoo, ke tɔku bbo, ngaa puru a kɔen. Mba Ebbe-dewje Lubba ke gange sariya dɔe te le to nje singa-mɔngu.»

⁹ Yeenn ngaa, tɔku mbayje tɔyn ke dɔ nange te, ke ddaje ne-kaya dɔe te ddem, ddaje saa bbo ne-kingaje ddem le a nɔnje, ngaa da ndinga rɔde kare te ke da kooje sa puru ke aw ɔen le. ¹⁰ Ndo ke naw noo le a ddade bbeel, ngaa da karje ddew ew bba da paje na:

« Ne kem-to-ndoo bbo!, Ne kem-to-ndoo ke baann bba be wa! Tɔku bbe, Babilɔnn, tɔku bbe ke ngeng! Me gɔl kare te kara baa njaa sariya ddee doi te toke be wa!»

¹¹ Nje-ne-labbeje ke dɔ nange te nɔnje ngaa uwaje ndoo mbae, mba nje-ndoko neje lede goto ngaa. ¹² Neje toke ande, ande-nare, kɔr erje ke gate ngeng, mereje, kubbuje ke n̂-dda ke len, ke kase, ke ndɔren, ke yeje ke n̂-dda ke sowa, kakeje tɔyn ke eteje maji, neje ke n̂-dda ke ngange kere, neje tɔyn ke n̂-dda ke kake ke gate ngeng, neje ke

ñ-dda ke tungu, ke ande-nare wase, ke er ke kura ke ria na marebere. ¹³ Neje ke maji dang dang ke daw njiri ne ne, yamboje, ne ke ria na mir, non kakeje ke ete maji, ben, ubbu, nduju, bele, mangeje, bateje, sundaje ke sareteje, bbereje, ke dewje ke duwade ta ddo te to bbereje.» ¹⁴ Nje-ne-labbeje le paje na: « Neje ke aw dda bboe nya lew le aynje awje ddew ew sei ngaa. Ne-kingaje lei ke maji wase ndoren le gotoje toyn jii te ngaa. Da tel kinga ture te ang ngaa.»

¹⁵ Nje-ne-labbje ke ingaje ne woju doe le a kooje ndoo ke naw noo le a, bbeel a ddade, ngaa da karje ddew ew a da nonje ddem, da kuwaje ndoo ddem. ¹⁶ Da paje na:

«Ne kem-to-ndoo bbo! Ne kem-to-ndoo bbo!
Dongor, toku bbe neenn aw ula kubbuje
ke kura, ke kase, ke ndoren. Naw nula ne-
mbije, ke ne-jije ke ñ-dda ke ande, ke kor
erje ke gate ngeng, ke mereje le! ¹⁷ A me
gol kare te kara baa njaa ne-kingaje laa ke
banya le toyn tujuje ne wa?»

Ngaa nje-kuwa toku toje toyn, ke dewje ke aw ddaje kula do ba-kate te, ke nje ke aw njaje do ba-kate te ke toku to, ke dewje ke aw ingaje ne-kusa tade ddew kula te ke do ba-kate te, areje ddew ew, ¹⁸ ngaa ooje sa puru ke aw oen le a, uruje ekii na: «Toku bbe ke dda bba ase naa ke bbe-bo wa?» ¹⁹ Daw ñ-jinje ebaburu nange dunguje dode te, ñ-nonje, ñ-ndingaje ndoo ñ-paje na:

«Ne kem-to-ndoo bbo! Ne kem-to-ndoo bbo!
Bbe-bo, bbe ke ddew ne-kinga te laa ke
banya, nje toku toje toyn ingaje ne ne le,

me gol kare te kara baa njaa n̂-tel to d̂-ndubba wa!»

²⁰ Dewje ke darâ, e-ddaje r̂o-neel mba koso le Babilonn le. See dewje le Lubba, see nje-kayn-kulaje, ke nje-kilaje mber-tar le Lubba, e-ddaje r̂o-neel t̂o, mba Lubba gange sariya d̂oe te ŵoju d̂o ne ke n̂-dda ke se le.

²¹ Mare anji ke nje-singa-m̂ongu unn mare toku biri er ke ɔɔy, ila me ba-kate te, ngaa pa na:

«Da kila Babilonn bbe-bo ke singa toke be t̂o: Da tel kingae ang ngaa. ²² Dew a koo k̂oru nekem le nje-kondeje bbe lei ang ngaa ddem, ndu nje-n̂o paje ang ngaa ddem, k̂oru neto le nje-k̂olje mbula, ke nje-toje tebbe ang ddem. Dew a kinga nje-gusu ke aw dda mare kula kara bbe lei ang ngaa ddem, dew a koo k̂oru ne ke daw duru biri-er te bbe lei ang ngaa ddem. ²³ Puru lambe a ndoko me bbe te lei ang ngaa ddem,

dew a koo ndu basan de ke ngonn mande ke n̂-taaje naa toke siki bbe lei ang ngaa ddem, mba nje-ne-labbeje ke bbe lei toje to dewje ke ngeng ke d̂o nange te,

ngaa ne-kumaje lei ke aw dda ereje gel-dewje toyn. ²⁴ Mba bbê lei a n̂-kayn mese dewje toyn ke n̂-t̂olde d̂o nange te, ke mese nje-kilaje mber-tar le Lubba, ke le dewje le Lubba.»

19

Pa wal Lubba bbar me dara te

¹ Goe te a, moo mare ndu bbar bo toke ndu dewje ke banya me dara te na:

«Aleluya! Kaji, piti, ke singa-mõngu toje to le Lubba leje. ² Mba sariyaje laa ke naw n-gange toje ke dõgõle ddem, toje gate gate ddem. N-gange sariya dõ toku dene nje-kaya te ke tujõ dõ nange ke kaya laa, ngaa nila bare mese nje-kulaje laa ke n-tõlde le dõe te.»

³ Ngaa n-tel n-paje bbay na:

«Aleluya! Sa puru ke õn toku bbe le aw tu ke ndõ ke ndõ.»

⁴ Tokuje ke dõjoo gire sõ le, ke neje ke toje kem baa ke sõ le õsuje mekeji gõlde nangê ngaa poloje Lubba ke isi ngende-mbay te laa. N-paje na: «Amem! Aleluya!»

⁵ Ngaa, mare ndu bbar ngende-mbay te le na: «Õsuje gaji Lubba leje, see nje-kulaje laa tõyn, sese ke ngaji, ke nje ke bo ke aw bbeeje!»

⁶ Moo mare ndu toke ndu dewje ke banya ddem, toke kõru toku maann ddem, toke kõru ndi ke ndange ke singa ddem. Ndu le na:

«Aleluya! Mba Ebbe-dewje Lubba, Nje-singa-mõngu aw õn bbe ngaa. ⁷ N-ddaje rõ-neel, jareje rõje neelje, n-piteje, mba kare kusu taa-naa le Ngonn bate le ase ngaa, ngaa dene laa le mõse rõe mban. ⁸ Dare nula kubbu len ke ndõren ngaa ne-yerew õru ang.»

Mba kubbu len le to kula-ddaje ke gate gate ke dewje le Lubba ddaje.

⁹ Anji le pa arem na: «Uja tar neenn maketuru te: <Rõ-neel to le dewje ke n-bbarde kusu taa-naa

te le Ngonn bate!> » Goe te a, n̂-pa narem na: «To tarje le Lubba njaa.»

¹⁰ M-tee moso kɔ gɔle te ta poloe, a n̂-pa narem na: «E-dda neenn ang! M-to nje-kula mari ddem, nje-kula mare ngakɔinje ke aw ngemje tar-najije le Jeju ddem. Lubba a maji kare e-poloe!»

Tar-najije le Jeju toje to tarje ke ddeeye dɔ nje-kilaje mber-tarje te le Lubba bba aw paje.

Dew ke aal sunnda ke nda

¹¹ Goe te a, moo dara teyn, a moo sunnda ke nda. Dew ke aal sunnda le ria na Dew ke aw dda ne ke dɔgɔle, Dew ke tɔkɔɔ. Naw n̂-gange sariya, ngaa naw n̂-dda dɔ ddeew ne te ke gate gate. ¹² Keme to toke puru ke aw ɔn. Ejokudɔ banya banya toje dɔe te. N-dda mare ri rɔe te, a ne ke kare baa njaa n̂-gere ri le. ¹³ Ngaa nula kubbu ke ngal ke to mese tɔyn. Ria na Tar le Lubba. ¹⁴ Nje-ddɔje ke darâ isije dɔ sundaje te ke nda, ngaa aw ɔruje goe. Dulaje kubbu len ke kura, ke nda, ngaa ne-yerew ɔru ang. ¹⁵ Mare tɔku kiya ke ate in ta dew te ke aal sunnda le tee ta tuka ne gel-dewje. Na kɔn dɔde ngeng nya. Na tɔju wungu le Lubba ke nje singa-mɔngu, wungu laa ke aw won to puru ddeew mbɔyn te ke na mbɔyde ke gɔle toke le kande binye me ne kore maann binye te. ¹⁶ N-dda mare ri kubbu te laa ke ngal le ddem, benge te ddem na: «Mbay-dɔ-mbayje, ke Ebbe ebbe-dewje.»

¹⁷ Goe te a, moo mare anji ar taar me kare te. Nuru ekii ke singa nare eelje tɔyn ke aw ilaje me dara te na: «E-ddee e-mbɔnje naa mba tɔku kusu le Lubba, ¹⁸ mba kɔn tal tɔku mbayje, tal

mbayje le mbambaje, ke tal nje-singa-monguje. Tal sundaje, ke tal nje-kaalje sundaje le, tal dewje toyn, dewje ke toje to bbereje, ke dewje ke toje to bbereje ang, tal dewje ke ngaji, ke dewje ke bo.

¹⁹ Goe te a, moo da le, ke toku mbayje ke do nange te, ke mbambaje lede. N-mbonje naa ta ddo ke dew ke isi do sunda te le, ne ke mbambaje laa. ²⁰ Duwa da le, ke nje-kila mber-tar ke to nje-ngem ke dda ne-morije noe te bba ere ne nje ke endaji da laa to engo-node te, ngaa aw poloje kor ke unda ro da le. Dungude joo kem ndake puru supere te ke aw on. ²¹ N-tol keseje ke toku kiya ke in ta dew te ke isi do sunda te tee le, ngaa eelje toyn onje talde are mede ndann.

20

Tar kon-mbay bbal doro kara (1000)

¹ Goe te a, moo mare anji in darâ aw ddisi. Nuwa ngaw kele ta toku buwa ke suren goto le, ke kula njamji ke ooy jia te. ² Nuwa da ke unda ro mar, ke to li ke lew, ke to esu, ke to Satan le, ngaa n-toe ke kula njamji mba bbal doro kara (1 000). ³ Nilae toku buwa te ke suren goto le, ngaa nutu ta buwa le n-lete doe te, mba kare nere gel-dewje ang ngaa, ndereng mba bbal doro kara le. Goe te a, da tute mba mare kare ngaji.

⁴ Goe te a, moo ngende-mbayje. Dare singa dewje ke isije doe te kare n-gangeje sariya. Moo ndil dewje ke n-tolde mba tar-naji le Jeju ke n-paje ddem, mba tar le Lubba ddem. Moo ndil dede ke n-mbeteje ta kosuje mekeje golde no da te le, ke no kor te ke unda ro da le, are dosu

endaji engo-node te ang ddem, me jide te ang ddem le to. N-ndolje ngaa donje mbay ke Kiriste ase bbal doro kara (1 000). ⁵ Kese dewje ke oyje ndolje ang, ndereng bbal doro kara le ase. Yeenn to dongor ndol le dewje ke oy. ⁶ Ro-neel to le dewje ke eeje horo dewje te ke ndolje dongor ndol te le dewje ke oy. N-toje to dewje le Lubba njaa! Yo ke gol joo laa ee ke singa dode te ang. Da toje to nje-poloje le Lubba ddem, le Kiriste ddem, ngaa da konje saa mbay bbal doro kara le.

Koso le Esu

⁷ Toke bbal doro kara le tunga a, da koru Satan key-kula te, ⁸ ngaa na kaw kere gel dewje koy nange te ke so toyn, yeenn pa na Goge, ke Magoge**. Na mbon dewje le mba dda ne ddo. Korde banya toke enangara ta ba-kate.

⁹ N-taaje do nange toyn, ngaa n-gukuje do gong le dewje le Lubba, ke do toku bbe ke Lubba ndiki nya. A puru in darâ ddisi, ngaa onde. ¹⁰ Ngaa dila esu ke nje-kerede le me ndake puru te ke supere to me te, lo te ke da le, ke nje-kila mber-tar ke to nje-ngem le eeje te. Da koo ndoo nya, kare, ke til, bbal ke bbal.

Doboyn Sariya

¹¹ Goe te a, moo toku ngende-mbay ke nda, ke dew ke isi te. Nange, ke dara otuje aynje noe te ke ddang, are dew tel oode ang ngaa. ¹² Ngaa moo dewje ke oy, nje ke ngaji, ke nje ke bo, darje taar no ngende-mbay te le. N-teyn maketuruje, a n-tel n-teyn mare maketuru bbay, to maketuru tebbe. Ngaa n-gange sariya do dewje te ke oy ase kem kula ddade, ddew kara baa toke ye ke n-dda

maketuruje te le. ¹³ Ba-kate tee ke ninn dewje ke naynje mee te. Ngaa yo, ke lo le dewje ke oy teeje ke ninn dewje ke toje mee te, are n̂-gange sariya d̄ode te kara kare ase kem kula ddade. ¹⁴ Goe te a, dungu yo, ke lo le dewje ke oy me ndake puru te. Ndake puru le to yo ke ḡol joo laa. ¹⁵ Dew ke dinga ria maketuru tebbe te le ang a, dilae ndake puru te le.

21

Dara ke siki, ke nange ke siki

¹ Goe te a, moo dara ke siki, ke nange ke siki. Mba dara ke d̄onḡor, ke nange ke d̄onḡor ikije, ngaa ba-kate goto ngaa. ² Ngaa moo t̄oku bbe ke maji t̄oyn, ke to Jurusalam ke siki ke in r̄o Lubba te dar̄a aw d̄disi. T̄oku bbe le to toke le dene ke dda mande ngaa ar d̄o ḡole te aw ngina ngaweje. ³ Moo ndu bbar ke singa ngende-mbay te le na: « Bbasine, key le Lubba to horo dewje te ngaa. Na dda bbe ke de, ngaa da toje to dewje laa. Ne Lubba njaa na kisi ke de, ngaa na to Lubba lede. ⁴ Na b̄oru maann-no t̄oyn kemde te. Yo a goto ngaa. Ndoo, ekii, ke ne-wungu a gotoje, mba konn neje ndayje mban.»

⁵ Ngaa dew ke isi ngende-mbay te le pa na: «Oo! M-dda neje t̄oyn toke siki ngaa.» N̄-pa na: «Uja tarje neenn maketuru te. Mba tarje lem to tarje ke t̄ok̄or̄o, ngaa aseje kare dew unda mee d̄oe te.» ⁶ Ngaa n̄-pa narem na: «Bbaye ngaa! M-to Alpa, ke Omega, m-to kunn kutu ne d̄dem, d̄ob̄oyn ne d̄dem. Dew ke kunda oen a, ema, ma kare maann ke aw are tebbe nay baa. To maann

ke aw in me nange te aw tee. ⁷ Dew ke tete ddo a, ma kare nejeenn le ddeeye to laa. Ma to Lubba laa, ngaa na to ngonnum. ⁸ A nje-bbeelje, nje ke tusuje me-kunn inyaje, nje-ne-ddaje ke maji ang, nje-tol dewje, nje-ddaje lo-to-majang, nje-kumaje, nje-poloje kor, ke nje-ngemje toyn, lo lede to me ndake puru ke supere to me te. Yeenn to yo ke gol joo laa.

Jurusalam ke siki

⁹ Goe te a, anji kara horo nje ke siri te ke uwaje engo ne-wunguje ke siri jide te le ddee pa arem na: «E-ddee are m-toji nje-ngaw le, dene le Ngonn bate le.»

¹⁰ Ndil uwam, ngaa anji le unnum aw sem do ddingiri te ke bo, ngaa ndew. N-tojum Jurusalam, toku bbe ke maji toyn ke in darâ ro Lubba te aw ddisi le. ¹¹ Ndoko le Lubba dda are Jurusalam le ndoren. Ndoren laa le toke ndoren le kor er ke gate ngeng, ke le kor er ke ria na jasepe ke are yerere. ¹² Ndoko ke dila n-guku ne do toku bbe le ndeer ddem, ndew ddem. Ta ndoko le doku gire joo. Anjije doku gire joo arje ta ndokoje te le kara kara. N-dda rije ta ndokoje te le. To ri gel ngann Ijarayelje ke doku gire joo. ¹³ Ta ndokoje le mota toje er lo tee te le kare, mota toje er kande te le kare, mota er dagoo, mota er beer. ¹⁴ Dosu ndoko le do erje te doku gire joo ke dungu ne gole, ngaa n-dda ri nje-kayn-kulaje le Ngonn bate ke doku gire joo kare erje te ke doku gire joo le kara kara.

¹⁵ Anji ke aw pa sem tar le uwa mare ne ke daw doju ne ne jia te. Ne le toke le kare waa. N-dda ke ande. Nuwa ne le ta kaju ne toku bbe

le, ta ndokoje le, ke ndoko le. ¹⁶ Mbo-kare bbe le ee so. Ngal laa, ke tate laa ase naa. Anji le oju bbe le ke ne-koju ne ke jia te le, a ngal laa, tate laa, ke ndew laa ase kilometere doro joo gire kor so (2 400). ¹⁷ Noju ndoko le ddew kara baa toke gusu ke dewje aw oju ne ne a, ngal ase meren ji dew do-siri gire joo. ¹⁸ Dosu ndoko le ke er ke ria na jasepe, a n-dda toku bbe le ke ande ke yerew oru ang ngaa keme are yerere. ¹⁹ N-dda kare er ke dosu ne gol ndoko le ke erje dang dang ke gate ngeng dare kura. N-dda kar dongor er ke dosu ne gol ndoko le ke er ke ria na jasepe, joo laa ke sapir, mota laa ke kalseduwann, so laa ke emerode, ²⁰ mi laa ke saredonikisi, misan laa ke sarduwann, siri laa ke kirijolite, jijoo laa ke beril, jikara laa ke topaje, doku laa ke kirijoparaje, doku gire kara laa ke yasente, doku gire joo laa ke ametisite. ²¹ Ta ndokoje ke doku gire joo le toje to mereje doku gire joo. Ta ndoko kara a, n-dda ke mere kara baa. N-dda nate toku bbe le ke ande ke yerew oru ang, ngaa keme are yerere.

²² A moo key-polo-Lubba me toku bbe te le ang. Mba, Ebbe-dewje Lubba ke Nje-singamangu njaa, de ke Ngonn bate a n-toje to key-polo-Lubba ke me toku bbe te le. ²³ Duju kare, kare osu, wase kare neyn nda, bba kare me toku bbe le ndoko ang. Mba ndoko le Lubba a aw dda are mee aw ndoko, ngaa Ngonn bate le a to puru ngel me toku bbe te le. ²⁴ Gel-dewje a njaje lo-kare te le toku bbe le, ngaa toku mbayje ke do nange te a ddeeje ke ne-pitije lede me te. ²⁵ Ta ndokoje le a kutuje ndo kara ang, mba lo teenn til a goto ngaa. ²⁶ Dewje a ddeeje ke ne-pitije, ke

ne-kingaje le gel dewje me bbe te le. ²⁷ Ne-yerew kara a kande me bbe te le ang nyom. Dew ke nje-dda ne ke ase koo ke kem ang, wase nje-ngem a kande me bbe te le ang to. Nje ke n̄-dda ride maketutu tebbe te le Ngonn bate njaa ke karede baa a, a kandeje me bbe te le.

22

¹ Goe te a, anji le tojum ba ke maanne aw are tebbe dew, keme are yerere. Maann le ubba ngende-mbay te le Lubba de ke Ngonn bate le aw tee, ² ngaa aw ula dann nate toku bbe te le. Mb̄or maann te le er joo kem, kake ke aw are tebbe dew to te. Me bbal te kara a, kake le ande ḡol d̄oku gire joo. Neyn kara a, nande ḡol kara kara. Kame to kuma kaji gel-dewje. ³ Mare ne ke ndu-ndool le Lubba a to d̄oe te a to ang ngaa.

Ngende-mbay le Lubba, ke le Ngonn bate a toje me bbe te le. Nje-kulaje le Lubba a poleje. ⁴ Da kooje keme ngaa ria a to engo-node te. ⁵ Til a goto ngaa. Dew a duju puru lambe, wase a ngina k̄osu le kare bba ta koo ne lo ang. Mba ndoko le Ebbe-dewje Lubba njaa a kuru d̄ode te, ngaa da konje mbay bbal ke bbal.

Jeju pa tar ddee laa

⁶ Goe te a, anji le pa arem na: «Tarje neenn to tarje ke tokoro, ngaa ase kare dew unda mee d̄oe te. Ebbe-dewje Lubba ke are Ndil laa ddee do nje-kilaje mber-tar te laa, ula anji laa kare toju nje-kulaje laa ne ke nayn ngosi baa ta ddee.

⁷ Jeju pa na: Oo, maw m-ddee ngosi baa ngaa. Ro-neel to le dewje ke aw ngemje tarje ke dila mbere me maketuru te neenn!

⁸ Ema Jan njaa, moo neje neenn ke mbim ddem, ke kem ddem. Ngaa, goe te ke moo neje le ke mbim ddem, ke kem ddem le a, m-tee moso no gol anji te ke aw tojum neje le ta poloe. ⁹ A n̂-pa narem na: «E-dda neenn ang! M-to nje-kula mari, ke nje-kula mare ngakoinje ke toje to nje-kilaje mber-tar le Lubba, ke nje-kula mare dewje ke ngemje tarje ke maketuru te neenn. Lubba a maji kare e-pole.»

¹⁰ Goe te a, n̂-pa narem na: « E-kusu tarje le Lubba ke dila mbere me maketuru te neenn ang. Mba kare nayn ngosi baa ngaa. ¹¹ Maji kare dew ke to gate gate ang, to gate gate ang ke kete kete bbay. Ngaa, nje-ne-yerew ddee to nje-ne-yerew ke kete kete bbay. A maji kare dew ke to gate gate, dda ne ke gate gate ke kete kete bbay. Ngaa maji kare dew ke sange roe mba Lubba a, sange roe ke kete kete bbay.»

¹² Jeju pa na: « Oo, maw m-ddee ngosi baa. Maw m-ddee ke kuka le dew kara kara ase kula-ddae. ¹³ M-to Alfa, ke Omega. M-to dew ke dongor ddem, doboyn dew ddem. M-to kunn kutu ne ddem, doboyn ne ddem. ¹⁴ Ro-neel to le dewje ke aw tokoje kubbuje lede, ta kee ke ddew kusa kande kake ke aw are tebbe dew ddem, ta kande ke ta-ndoko me bbe te le ddem. ¹⁵ See dewje ke e-toje toke le bisije, nje-kumaje, ke nje-ddaje lo-to majang, nje-tolje dewje, nje-poloje kor, nje ke ndikije ngem ddem, aw ereje ngem ddem, e-naynje ddaka nunn.

¹⁶ « Ema Jeju, mula anji lem kare pa tar najije neenn tɔyn arese me Egilisije te. M-to dew ke gel nuju te le Dabbiti. M-to endeterende ke ta lo-kare te ke ndoko nya.»

¹⁷ Ndil de ke dene ke nje-ngaw le, n̂-paje na: «E-ddee!»

Maji kare dew ke oo tar neenn pa tɔ na: «E-ddee!»

Maji kare dew ke kunda ɔen ddee. Dew ke ndiki a, taa maann ke aw are tebbe dew le baa njaa ay!

Dɔbɔyn tar

¹⁸ Ema Jan, m-pa mare dew tɔyn ke oo tarje le Lubba ke dila mbere me maketuru te neenn: Bbo dew ila mare tar dɔe te a, Lubba a kare nekem-to-ndooje ke n̂-pa tare maketuru te neenn oso dɔe te. ¹⁹ A bbo dew ɔru mare tarje ke dila mbere me maketuru te neenn ke ddang a, Lubba a kɔru kande kake ke aw are tebbe, ke tɔku bbe ke maji tɔyn ke n̂-mɔse wɔju dɔe, ngaa n̂-dda tare maketuru te neenn jia te ke ddang.

²⁰ Dew ke pa tar-naji neje neenn le, pa na: «Tɔkɔɔ, maw m-ddee ngɔsi baa.»

Amem! E-ddee, Ebbe-dewje Jeju!

²¹ Maji kare Ebbe-dewje Jeju dda ke se me-maji tɔyn.

Tar le Lubba ke tar Kabba
Kaba: Tar le Lubba ke tar Kabba Bible

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kabba

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

42d55340-9c90-56ec-bf99-50cbf96e48a7